

Mevrouw Sapiens

De vrouw in de préhistorie

Thomas Cirotteau

Jennifer Kerner

Eric Pincas

ISBN: 910 823 06754

Inleiding:

In dit boek gaan enkele onderzoekers bekijken in hoeverre ons beeld over de préhistorie wel klopt. In de lesboekjes staat dat de mannen zich bezighielden met jagen terwijl de vrouwen bessen verzamelden en kookten en voor de kinderen zorgden. De vraag is: klopt dit beeld wel?

Verschillende wetenschappers twijfelen daar erg aan. Uit allerlei vondsten blijkt dat mevrouw Sapiens, de préhistorische vrouw, veel machtiger en krachtiger was dan lang is gedacht.

Ons beeld is voortgekomen uit onze denkwereld in de 19e eeuw waar alles door mannen bepaald werd. In het begin van het boek wordt geschetst hoe dit in het verleden tot verkeerde besluiten in de wetenschap geleid heeft.

Het boek gaat echter nog veel verder dan dat. Je komt uit het onderzoek heel wat te weten aan nieuwe inzichten over het leven in de préhistorie.

Samenvatting van enkele inzichten

Het onderzoek van die oude culturen spitst zich de laatste tijd steeds meer toe op de sociale organisatie van die gemeenschappen. Het blijkt dat we genuanceerd moeten denken over hun evolutie. De volkeren hebben verschillende wegen bewandeld in hun evolutie met een heel scala aan soorten sociale organisatie. ER is niet gewoon maar 1 weg.

Bij de studie van de taakverdeling tussen mannen en vrouwen blijkt dat die niet zo absoluut was als vroeger beweerd werd. In de 19e eeuw dacht men dat mannen superieur waren met de jacht op groot wild. De rest was minder belangrijk. Dat was niet zo. Iedereen moest een beetje alles kunnen. Vrouwen moesten klinken kunnen maken als de mannen op jacht waren bijvoorbeeld. Mannen moesten een maaltijd kunnen koken enz..

Toch zijn er taken die meestal door vrouwen gedaan werden zoals de huiden looien en planten verzamelen om manden en tenten te vlechten, malen van het graan enzovoort. Wij kijken nu wat neer op de zorgende "klassieke" taken van vrouwen maar hier wordt omschreven hoe cruciaal deze taken waren in het overleven van de groep. Rieten manden dienen bijvoorbeeld om voedsel te vervoeren, of om de baby bij zich te dragen terwijl de moeder werkte, cruciaal.

Planten en zaden verzamelen en kennis van het graan was een taak die vooral bij de vrouw hoorde. Dat maakt het heel plausibel dat een vrouw ooit het eerst het idee kreeg om wat graan naast haar hut te planten als aanzet naar het ontstaan van de landbouw. Zeker is het niet en je kan nooit bewijzen wie als eerste dat idee had, maar het is heel goed mogelijk dat een vrouw hieraan de basis lag.

Jagen op groot wild zou vooral door mannen gedaan zijn (dat kan men afleiden uit de schade die het werpen van een speer op de beenderen achterlaat) maar klein wild gaf meer garantie op succes en werd gedaan door de vrouwen. Er werd dan ook veel meer klein wild gegeten dan groot... Bovendien zijn er ook graven van vrouwen gevonden die voorzien waren van een volledige uitrusting voor de jacht.. het kon dus wel...

Verder is het redelijk zeker dat de kennis over planten bij de vrouwen zat. Die werd allicht ook gebruikt voor de geneeskunde. Zo waren de eerste sjamanen misschien wel vrouwen dan. Men kan afleiden uit fossielen dat bepaalde stukken uit de natuur door vrouwen gekauwd werden. Of zij dit voorkauwden voor anderen als sjamanistisch gebruik is niet volledig zeker. Ook dat kan men niet bewijzen maar het moet haast wel zo geweest zijn.

Of er matriarchaat was is ook niet duidelijk. Wel zijn er graven van vrouwen gevonden die op een belangrijke status wijzen maar echt bewijs is er voor al deze zaken niet. Ook hier moeten we niet te absoluut denken. Het kan misschien soms zo zijn dat vrouwen ergens een belangrijke status hadden, maar in andere groepen misschien veel minder. ER was niet 1 weg.

De rotsschilderingen in grotten blijken bovendien voornamelijk voorzien van vrouwelijke handafdrukken, tenminste tot zover ze dat nu hebben kunnen onderzoeken. Bij veel rotstekeningen zijn de bijhorende handen niet volledig genoeg om het geslacht te kunnen bepalen, maar bij degenen waar het wel kan is zeker drie kwart voorzien van vrouwenhanden. Of deze afdrukken als handtekeningen gezien moeten worden weten we niet. Bij de Aboriginals in Australië is dat nog steeds zo, maar of dit voor alle volkeren in het verleden zo was mogen we niet zomaar meteen veronderstellen. Het zou betekenen dat ze voornamelijk door vrouwen gemaakt zouden zijn. Bewijs is er niet echt, maar het staat wel vast dat vrouwen bij die rotsschilderingen aanwezig waren en er minstens bij betrokken waren.

Besluit:

Helaas is de geesteswereld van onze voorouders niet in fossielen vervat en kunnen we hun leefwereld dus niet achterhalen. Daarbij wordt ook gezegd dat wetenschappelijk onderzoek ook altijd in zijn tijd moet gezien worden. Je moet rekening houden met de trends en de context waarin het gevoerd is.

Verder toont onderzoek ook aan dat de nomaden zich ook fijn konden opsmukken met soms zeldzame materialen. Ze tooiden hun haar; ze hadden juwelen soms uit materialen die van ver afkomstig waren.

Uit onderzoek blijkt ook dat de nomaden die het Europese continent bevolkten eigenlijk een zwarte huid hadden met blauwe ogen. De overgang naar een blanke huid is pas veel later gekomen en hangt samen met het veranderend dieet bij de overgang naar de landbouw. Dit is dus pas rond 7000 jaar voor onze tijdsrekening ontstaan.

Om die reden moeten de afbeeldingen van bleke halve wilden met verwarde haren en slordige lompen definitief naar de prullenbak verwezen worden.

De musea zullen zich mogen herinrichten. ..

